

Technology Adoption for Bhuddist Temple Management

Anukal Chiralaksanakul*

Received: November 19, 2023, Revised: December 28, 2023, Accepted: January 9, 2024

Abstract

This study investigates the technology adoption for Bhuddist temple management. Usage adoption of technology should increase the efficiency of temple as in other non-profit organizations, and help reduce the gap between the temple and Bhuddists. The study employs qualitative in-depth interviewing method to investigate (1) the scope of technology used in the operations of the temples, (2) the future development of technology used to improve the temple's efficiency and Bhuddists access, and (3) key success factors and obstacles in technology adoptions. The interviews are conducted with three monks who are directly in charge of technology management of their own temple. The duration that these three monks work in their role is averaged at fifteen years. The results can be summarized as follows. There are three aspects that the temple brings technology into usage: Bhuddism propagation, Bhuddist ceremony broadcasting, and temple administration support. The main use is in Bhuddism propagation aspect. Temples have not paid much attention in using the technology to increase their efficiency and to reduce the gap between their temple and Bhuddists. Future technology development focuses on database development for keeping temple data and on multimedia system for broadcasting of temple Bhuddist activities and ceremonies. Another important future goal is to promote the Bhuddist way of lives through technology, i.e., to help Bhuddist maintain the Five precepts, promote meditation and inner wisdom (introspection) through technology. An important key success factor in the usage adoption is organizational; namely, the far-sighted vision of the abbot or governing monks, the availability of monks competent in technology, and the sufficient temple budget. Social factors that influence the technology adoption is the behavioral change of Bhuddists who tends to employ digital technology extensively in their daily lives.

Keywords: Technology; Management; Bhuddism

* Associate Professor, Ph.D., NIDA Business School, National Institute of Development Administration,
Tel. 0-2727-3956, E-mai: anukal@nida.ac.th

การใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัดในศาสนาพุทธ

อนุกัลย์ จีระลักษณะกุล*

รับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2566, แก้ไขบทความ: 28 ธันวาคม 2566, ตอรับบทความ: 9 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัด การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดควรจะทำให้เกิดประสิทธิผลได้เหมือนกับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรอื่น และช่วยลดช่องว่างระหว่างวัดกับคนไทยมีระยะห่างเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเข้าใจถึง (1) ขอบเขตของการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด (2) การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงวัดในอนาคต และ (3) ม. ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีของวัด จากการสัมภาษณ์พระจาก 3 วัด ซึ่งเป็นพระผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานของวัดในด้านเทคโนโลยี โดยมีจำนวนพระเฉลี่ยเท่ากับ 15 ปี ผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้ ขอบเขตของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดทั้ง 3 วัด จะมี 3 ด้านหลัก คือ ด้านการเผยแผ่ศาสนา ด้านประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งด้านเผยแผ่ศาสนาจะเป็นด้านหลักที่มีการใช้ ส่วนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและการลดช่องว่างระหว่างวัดกับประชาชนจะยังไม่ได้รับความสำคัญมากนัก การพัฒนาและการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับอนาคตจะเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลของวัดและการพัฒนาความพร้อมของระบบที่ใช้ในการถ่ายทอดพิธีกรรมของวัด เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญอีกด้าน คือ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาในระดับที่สูงขึ้น คือ การเจริญศีล สมาธิ และปัญญา ผ่านการใช้เทคโนโลยี ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จเป็นปัจจัยด้านองค์กร คือ วิสัยทัศน์ของเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เป็นพระปกครอง ความพร้อมของบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและงบประมาณของวัดที่มีเพียงพอ ส่วนปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีของวัด คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านดิจิทัลในการดำรงชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: เทคโนโลยี; การดำเนินงาน; พระพุทธศาสนา

* รองศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อาคารบุญชนะ อตถการ ชั้น 8 เลขที่ 148 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0-2727-3956, E-mai: anukul@nida.ac.th

1. บทนำ (Introduction)

เทคโนโลยีมีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวันและถูกนำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรอย่างกว้างขวาง ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย หลักฐานในเชิงประจักษ์จากงานวิจัยจำนวนมาก (Boles, 2019; McNutt, 2018) แสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรสามารถทำให้องค์กรบรรลุพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเพิ่มความโปร่งใสของกระบวนการทำงาน ความถูกต้องของข้อมูล การตรวจสอบ และการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก ซึ่งช่วยทำให้เกิดความเชื่อใจระหว่างกัน องค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในต่างประเทศก็ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการเพิ่มผลกระทบในการดำเนินงานเช่นกัน (Laporte et al., 2018) ความแตกต่างที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการดำเนินงานระหว่างองค์กรที่แสวงหากำไรและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร คือ องค์กรที่แสวงหากำไรจะนำเทคโนโลยีไปเพื่อสร้างคุณค่าสำหรับลูกค้าให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้องค์กรได้ส่วนต่างของกำไรที่เพิ่มมากขึ้น แต่สำหรับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มคุณค่าสำหรับสาธารณะให้สูงขึ้น เพื่อที่จะทำให้การใช้เงินหรือทรัพยากรที่ได้รับมาจากการอุดหนุนหรือบริจาคเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

วัดเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีบทบาทสำคัญทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในสังคมไทยมายาวนาน และมีพันธกิจหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยมาตั้งแต่ในอดีต สัดส่วนของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธมีประมาณ 95% ของประชากรทั้งหมด (Population and Housing Census, 2014) ด้วยเหตุนี้ วัดจึงเป็นหนึ่งในสถาบันหลักในวิถีชีวิตของคนไทยในด้านพิธีกรรมทางศาสนาพุทธตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต รากเหง้าของวัฒนธรรมไทยมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างของพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวไทยมีจำนวนมากมายและครอบคลุมเกือบทุกแง่มุมของชีวิต เช่น พิธีทำบุญวันเกิด พิธีทำบุญหน้าศพ การบวชเรียน การทำทาน การตักบาตร การฟังเทศน์ในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ด้วยบทบาทและความสำคัญของวัดดังที่กล่าวมานี้เอง ทำให้วัดได้รับการสนับสนุนจากพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งภาครัฐ ทั้งในด้านเงินอุดหนุน เงินบริจาค และการสนับสนุนในเชิงทรัพยากรอื่นมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วัดเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีทรัพยากรภายใต้การจัดการของวัดจำนวนมาก และมีการใช้ทรัพยากรของวัดเพื่อตอบสนองการดำเนินชีวิตของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชน ถ้าวัดมีแนวทางการนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากร จะส่งผลให้วัดสามารถบรรลุพันธกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การศึกษาที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัดมีจำกัด และจะเป็นการศึกษาในแง่ของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการปรับปรุงแบบในการสื่อสารของวัดให้เข้ากับยุคสมัย ปัจจุบัน การศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัดในด้านอื่นที่นอกเหนือไปจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังขาดอยู่ นอกจากนั้น ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการที่วัดจะยอมรับและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานในบริบทของวัดในพระพุทธศาสนาก็ยังไม่ได้มีการศึกษา ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้จึงต้องการที่จะทราบถึงขอบเขตของการนำเทคโนโลยีมาใช้งานในวัดว่ามีใช้ในการดำเนินงานด้านใดบ้าง แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของวัดผ่านการใช้เทคโนโลยี และปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในวัด การศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อบุกเบิกทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัดและเป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจในอนาคต ผลลัพธ์จากการศึกษานี้และที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต จะสามารถทำให้วัดหรือผู้กำกับดูแลให้วัดมีการดำเนินงานและบริหารทรัพยากรของวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการใช้เทคโนโลยีและส่งผลให้วัดสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากประชาชนทั่วไป

บทความนี้จะมีการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้ การทบทวนวรรณกรรมจะอยู่ในหัวข้อการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด จากนั้นบทความจะนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บข้อมูล ผลการศึกษา การอภิปราย และการสรุปผล

2. การใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด (Technology Usage and Temple Management)

การศึกษาและวิจัยด้านการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่เป็นวัดในพระพุทธศาสนามีจำกัด โดยการศึกษาและวิจัยจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาถึงความเหมาะสมและรูปแบบของการใช้เทคโนโลยีในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการฝึกอบรมด้านธรรมะในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีของ (Yupaporn Aunkurawanich, 2007) พบว่า วัดพระธรรมกายเป็นวัดที่ริเริ่มการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยเป็นแห่งแรก โดยมีคณะทำงานเผยแผ่เป็นผู้ดำเนินการและมีคณะกรรมการบริหารของวัดเป็นผู้พิจารณาด้านงบประมาณสนับสนุนในแต่ละโครงการอย่างละเอียด รอบคอบ และรัดกุม เพื่อให้การดำเนินงานคุ้มค่าที่สุดกับค่าใช้จ่าย (Darin Jakrapan Intraudom, 2012; Yingsak Nitisingha, 2018) อีกหนึ่งแนวทางในการศึกษาจะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอและการสื่อสารของวัด เพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายและเป็นวงกว้าง (Surasak Wisutjaro, 2017; Provost Sangharakpittaya Yannatharo, 2018; Methee Chetwisut, 2019; Pichet Tungto and Patrapol Jaiyen, 2020) จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในวัดจะมีเฉพาะในบางด้านและมีขอบเขตที่จำกัด

อีกกลุ่มของงานวิจัยเป็นของคณะนักวิจัยในต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร การศึกษาจะเป็นการทดสอบอิทธิพลของการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร (Anwar et al., 2020) ซึ่งบ่งชี้ว่าการใช้เทคโนโลยีส่งผลเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงาน โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างสมรรถนะที่สูงขึ้นให้แก่องค์กรที่ไม่แสวงหากำไรได้ ส่วน Raman (2016) ได้ศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นสื่อสังคม และพบว่าเทคโนโลยีนี้ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์กรได้ และช่วยเพิ่มโอกาสให้กับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการเข้าถึงประชาชนทั่วไปได้มากขึ้น งานวิจัยของ Salido-Andres, Rey-Garcia, Alvarez-Gonzalez, & Vazquez-Casielles (2019) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างออนไลน์และออฟไลน์ในการรับบริจาคขององค์กรไม่แสวงหากำไรในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าแคมเปญที่ระดมทุนเพื่อการกุศลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับการรับบริจาค แต่จะต้องเป็นการระดมทุนที่มีขนาดเล็กและมีการระบุผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการระดมทุนอย่างเฉพาะเจาะจง ในขณะที่การรับบริจาคแบบออฟไลน์จะต้องใช้ความสัมพันธ์กับตัวผู้บริจาคเพื่อให้การรับบริจาคประสบความสำเร็จ งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้จะเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร การใช้เทคโนโลยีนี้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและทำให้ผู้ใช้บริการและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการให้บริการขององค์กรได้กว้างขวางมากขึ้น ในกรณีของวัด ถ้ามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ก็ควรที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและทำให้การเข้าถึงวัดได้กว้างขวางมากขึ้นเช่นกัน

สำหรับประเทศไทย การศึกษาและงานวิจัยทางวิชาการสำหรับการจัดการองค์กรไม่แสวงหากำไร ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology-ICT) หรือด้านการจัดการเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมค่อนข้างมีจำกัด โดยมีงานวิจัยของ Sid Suntrayuth (2015) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการใช้ ICT และความสามารถทางการเงินขององค์กรไม่แสวงหากำไร

ผลการศึกษาพบว่า การนำ ICT มาใช้มีผลกระทบในทางบวกกับความอยู่รอดทางการเงินขององค์กรไม่แสวงหากำไรจากเงินบริจาค และยังพบอีกว่าการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการจัดทำเว็บไซต์ขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีผลกระทบในทางบวกกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ขององค์กร มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสำหรับองค์กรที่ไม่แสวงกำไรในด้านการจัดซื้อพัสดุสำหรับการให้บริการทางด้านสุขภาพของ Pantita Srinitiworawong (2019) ที่แสดงให้เห็นว่า สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนขององค์กรได้ งานวิจัยกลุ่มนี้ก็ยังไม่ได้มีการศึกษาในบริบทของวัดในพระพุทธศาสนา

การศึกษานี้จะใช้ตัวแบบของการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model-TAM) ในการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในการใช้เทคโนโลยี ตัวแบบนี้เป็นตัวแบบที่ได้รับการยอมรับและมีการใช้อย่างแพร่หลายในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมากที่สุดตัวแบบหนึ่ง (Lee et al., 2003) ตัวแบบนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากงานวิจัยของ Davis (1989) ที่ได้นำเสนอตัวแบบของการยอมรับเทคโนโลยีซึ่งเป็นตัวแบบที่ประยุกต์มาจากการใช้ทฤษฎีของพฤติกรรมที่ถูกลงแผน (Theory of Planned Behavior) เพื่อที่จะเข้าใจถึงความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลการเกิดขึ้นระหว่างตัวแปรภายนอกกับประโยชน์ที่รับรู้ได้จากการใช้เทคโนโลยี (Perceived Usefulness) และระดับความง่ายที่รับรู้ได้ของการใช้เทคโนโลยี (Perceived Ease of Use) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 นี้จะส่งผลต่อการยอมรับและการใช้งานจริงของเทคโนโลยีในบริบทขององค์กร ตัวอย่างของตัวแปรภายนอก เช่น ลักษณะของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ การฝึกอบรม ประสิทธิภาพของเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานในการออกแบบ ลักษณะและรูปแบบของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น Ajzen (1985) เป็นนักวิจัยหลักที่พัฒนาและนำเสนอทฤษฎีของพฤติกรรมที่ถูกลงแผนซึ่งเป็นการต่อยอดจากทฤษฎีเดิมของเขา คือ ทฤษฎีของการกระทำที่เป็นเหตุผล (Theory of Reasoned Action) และได้รวมปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลเข้าไปด้วย จำนวนและลักษณะของตัวแปรภายนอกที่ได้มีการศึกษาในงานวิจัยในวรรณกรรมมีจำนวนมาก ผู้อ่านสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในตารางที่ 3 ของ Lee et al. (2003)

สำหรับการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะใช้ตัวแบบ TAM โดยใช้ตัวแปรภายนอกตามแนวทางของงานวิจัยของ Lu et al. (2003) โดยจะพิจารณาปัจจัยหรือตัวแปรภายนอกที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคลและต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี 4 กลุ่มปัจจัย คือ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เช่น วัฒนธรรมองค์กร การสนับสนุนจากผู้บริหาร ต้นทุนที่จะเกิดขึ้น ทรัพยากร และขีดความสามารถขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ การสร้างแรงจูงใจในการนำมาใช้ ขนาดขององค์กร 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เช่น การมองเห็นถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี ความสอดคล้องกันกับเทคโนโลยีที่องค์กรใช้อยู่ ความง่ายและสะดวกในการใช้งานเทคโนโลยี 3) ปัจจัยภายนอกหรือทางด้านสังคม เช่น แรงกดดันหรือการสนับสนุนจากภายนอก (รัฐบาล คู่ค้า คู่แข่ง) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร และ 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประชากร เช่น อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น การใช้ตัวแปรภายนอกในลักษณะนี้จะสามารถทำให้เข้าใจถึงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด

3. วิธีการดำเนินการและการเก็บข้อมูล (Research Methodology and Data Collection)

การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์ เนื่องจากนักวิจัยต้องการศึกษาถึงขอบเขตของการนำเทคโนโลยีมาใช้งานในวัด แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ และปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคผ่านประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กล่าวคือ พระที่มีส่วนในการปกครองวัดหรือมีส่วนสำคัญในกระบวนการตัดสินใจของการดำเนินการของวัด (เจ้าอาวาสหรือพระที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาส)

การวิจัยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้อาจจะมีข้อจำกัดในการแปลผลลัพธ์ที่จะนำไปใช้ในกรณีทั่วไป แต่ก็มีข้อดีที่จะทำให้ นักวิจัยสามารถเข้าใจถึงภาพกว้างและรายละเอียดในการดำเนินการจากมุมมองและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง (Seidman, 2019) คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดโดยมีโครงสร้างของการสัมภาษณ์ 3 ส่วนหลัก คือ

- ก) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัด
- ข) การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงวัดในอนาคต
- ค) ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาใช้

โดยการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในแต่ละส่วนจะเป็นการสัมภาษณ์ถึงความ เป็นมา เหตุผล และการสะท้อนถึงผลที่เกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัด นักวิจัยได้ทำการตรวจสอบ ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยพระผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 รูป จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความ อนุเคราะห์ในการอ่านและตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ก่อนที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และการโทร สอบถามจากวัดที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี) จำนวน 30 วัด (จาก 316 วัด ที่ได้รับรวบรวมมาจากข้อมูลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย) จากนั้นจึงเลือกวัดจำนวน 12 วัด ที่มีการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก มีวัดจำนวน 3 วัด ที่ตอบรับการสัมภาษณ์เชิงลึก¹ ได้แก่ 1) วัดชลประทานรังสฤษฎ์ 2) วัดธรรมมงคล เถาบุญญนนท์วิหาร (วัดป่าสะแก) และ 3) วัดยานนาวา พระผู้ให้ สัมภาษณ์จากแต่ละวัดเป็นพระที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและมีส่วนสำคัญ ในการดำเนินงานของวัดในด้านนี้ จำนวนพรรษาเฉลี่ยของพระที่ปฏิบัติภาระกิจของวัดในด้านเทคโนโลยี คือ 15 ปี

จากการสัมภาษณ์ นักวิจัยได้ดำเนินการสรุปประเด็นตามโครงการสร้างของการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา

4. ผลการศึกษา (Results)

การนำเสนอผลของการสัมภาษณ์ จะเป็นการนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) ขอบเขตของการ ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด 2) การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงวัดในอนาคต และ 3) ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยี

4.1 ขอบเขตของการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด

รูปแบบของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการดำเนินงานของวัด จะเป็นเทคโนโลยีพื้นฐาน โดยอาจจะแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบของสื่อสังคมหรือการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก หรือยูทูบ เป็นต้น รูปแบบที่ 2 จะเป็นรูปแบบของโปรแกรมพื้นฐานที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น โปรแกรมเอ็กเซล โปรแกรมเพาเวอร์พอยต์ เป็นต้น และรูปแบบที่ 3 จะเป็นอุปกรณ์เทคโนโลยีหรืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบโซลาร์เซลล์

¹ สาเหตุหนึ่งที่มีจำนวนตอบรับวัดเพียง 3 วัด อาจจะเป็นเนื่องจากการวิจัยได้ดำเนินการในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ทำให้มีข้อจำกัดในการให้ความ ยินยอมในการเข้าสัมภาษณ์

ระบบแสง ระบบเสียง ระบบกล้องวงจรปิด เป็นต้น ส่วนวัตถุประสงค์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดทั้ง 3 วัด จะอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเผยแผ่ศาสนา วัดจะมีการใช้ระบบเทคโนโลยีในการทำสื่อ เช่น หนังสือ วิดีโอ หรือเอกสารธรรมะที่ใช้ในการเผยแผ่ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สื่อสังคม (เฟซบุ๊ก ยูทูบ) ในการสื่อสารถึงคนรุ่นใหม่ให้สนใจในธรรมะ ทั้งนี้ วัดแต่ละวัดอาจจะให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จะให้ความสำคัญกับสื่อสังคมในการนำคำสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ชาวบ้านให้ได้สะดวกเร็วให้ชาวบ้านสนใจมากที่สุด (มีผู้ติดตามจำนวนหลักแสนราย) ในขณะที่วัดธรรมมงคล จะมุ่งเน้นไปที่การผลิตเนื้อหาและการถ่ายทอดสดโดยมีทีมงานของวัดในการดำเนินการเอง เช่น ทีมงานสารสนเทศ ทีมถ่ายทอดสด ทีมตัดต่อวิดีโอ เพื่อทำภาพกราฟฟิกและการถ่ายภาพในกิจกรรมของวัดเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกิจกรรมของวัดได้ง่าย ส่วนวัดยานนาวา จะให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเผยแผ่ศาสนา ซึ่งวัดจะใช้เทคโนโลยีสำหรับงานธุรการ งานเอกสาร และการประสานงาน เนื่องด้วยวัดยานนาวา เป็นสำนักเปรียญ สำนักปฏิบัติธรรม สำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ทำให้มีภาระงานที่ต้องรองรับสนองงานจากพระสงฆ์เป็นจำนวนมาก การใช้เทคโนโลยีมารับรองในการสนองงานคณะสงฆ์จึงเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญ

2. ด้านประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้ง 3 วัดไม่มีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการจองสถานที่ของวัดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ เช่น ศาลาวัด โรงทาน อุโบสถ ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ การจองจะต้องจองผ่านทางโทรศัพท์หรือเข้ามาจองด้วยตนเอง แต่จะมีการใช้ไลน์หรือมีไลน์ออฟฟิเชียลของวัดสำหรับติดต่อสื่อสารเบื้องต้น ระบบการจองออนไลน์จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้วัดไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในการจัดการระบบการจองของวัดได้ ในด้านการถ่ายทอดสดกิจกรรมของวัด ส่วนวัดธรรมมงคลและวัดยานนาวา จะมีการถ่ายทอดสดกิจกรรมของวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพิธีกรรมของวัดที่จัดขึ้นได้อย่างสะดวก

3. ด้านสนับสนุนการดำเนินงาน วัดมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานของวัด วัดชลประทานรังสฤษฎ์ มีการทำฐานข้อมูลของการบริจาคเพื่อใช้ในการออกใบอนุโมทนาบัตรแบบอัตโนมัติ วัดยานนาวา พัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินงานของมหาเถรสมาคม จึงมีระบบฐานข้อมูลของประวัติพระภิกษุ-สามเณร ส่วนวัดธรรมมงคล จะใช้ระบบฐานข้อมูลเพื่อบันทึกข้อมูลของฝ่ายต่าง ๆ ในวัดเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำงานประสานงานกันได้อย่างสะดวก ทั้ง 3 วัดจะใช้โปรแกรมเอ็กเซลในการจัดทำบัญชีการเงินของวัดควบคู่ไปกับสมุดจดบันทึก โดยมีพระภิกษุและเจ้าหน้าที่วัดเป็นผู้ดูแลและจัดทำรายงาน

4.2 การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงวัดในอนาคต

แนวทางในการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีมาใช้ของวัด จะเป็นประเด็นในเรื่องของการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลทุกอย่างของวัดเก็บไว้ในเซิร์ฟเวอร์ ซึ่งจะทำให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ เช่น การบันทึกสถิติจำนวนผู้ใช้บริการ บันทึกการรับ-รายจ่ายเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ รวมไปถึงการพัฒนาระบบการจองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น การอบรม หรือการจองศาลา หรือการบูชาวัตถุมงคล เป็นต้น) ที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงวัดได้สะดวก สำหรับวัดธรรมมงคล จะมีเป้าหมายเพิ่มเติมในเรื่องของการพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่จะต้องมีความพร้อมเพื่อใช้ในการถ่ายทอดพิธีกรรมของวัด เช่น ความพร้อมในด้านระบบแสง ระบบเสียง และมีความคมชัด เป็นต้น

อีกด้านหนึ่งของแนวทางในการพัฒนาจะเป็นการพัฒนาที่ทำให้วัดสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักของศาสนาพุทธในเรื่องของศีล สมาธิ และปัญญา ได้ในระดับที่สูงมากขึ้น ในปัจจุบันวัดส่วนใหญ่จะมีการนำเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมาใช้ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคนั้น ซึ่งในด้านพระพุทธศาสนาแล้ว การดำเนินการเช่นนี้จะถูกมองว่าเป็นการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนดำเนินตามชีวิตที่อยู่ในระดับของการให้ทานเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาในอนาคตจึงต้องมีเป้าหมายที่จะทำให้วัดสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาได้ในระดับที่สูงขึ้นไปสู่การเจริญศีล สมาธิ และปัญญา ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นเป้าหมายของวัดในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสร้างสรรค์และส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สีขาวในสังคมไทย

4.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยี

ผลจากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคสำหรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในวัดนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กร วัดจะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องเริ่มต้นจากวิสัยทัศน์ของพระผู้ปกครอง โดยเฉพาะเจ้าอาวาสที่จะต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาวัดเพื่อให้วัดสามารถบรรลุเป้าหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัดที่สัมภาษณ์ทั้ง 3 วัดมีจุดเริ่มต้นของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการริเริ่มของเจ้าอาวาสทั้งหมด และได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า วิสัยทัศน์ของเจ้าอาวาสเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เจ้าอาวาสที่มีทัศนคติในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของวัดที่จะยอมรับในการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงการทำงาน นอกจากวิสัยทัศน์ของพระผู้ปกครองแล้ว วัดที่จะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่จะเข้ามารองรับในการดำเนินการด้วย ซึ่งวัดทั้ง 3 วัดจะมีพระภิกษุที่เคยศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีในขณะที่เป็นฆราวาสทั้งระดับปริญญาตรี โท และเอก ทำให้มีบุคลากรที่สามารถเข้าใจและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดได้เป็นอย่างดี ในบางกรณี วัดอาจจะอาศัยฆราวาสที่เป็นลูกศิษย์ของวัดและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อมาช่วยวัดในการพัฒนาระบบหรือเทคโนโลยีขึ้นมา (เช่น ในกรณีของวัดชลประทาน ที่อาศัยฆราวาสเข้ามาช่วยในการพัฒนาระบบออกใบอนุโมทนาบัตรแบบอิเล็กทรอนิกส์) ปัจจัยสำคัญประการสุดท้าย คือ เรื่องของงบประมาณ ทั้ง 3 วัดจะใช้งบประมาณที่ได้มาจากการบริจาคนำมาสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ทั้งหมด วัดที่อาศัยงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ โดยเฉพาะวัดขนาดเล็ก

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม การดำเนินชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานของวัดในการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลประเภทสื่อสังคม เนื่องจากเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตทำให้การดำเนินชีวิตของคนเปลี่ยนไปในเรื่องทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับรู้ข่าวสารของประชาชนส่วนใหญ่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้า การจองโรงแรม หรือธุรกรรมอื่น ๆ ดังนั้นการปรับการดำเนินงานของวัดเพื่อให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าถึงวัดในชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกและสม่ำเสมอ ทั้งในด้านที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาและด้านการบริจาคนั้นที่เป็นตัวเงินและวัตถุสิ่งของ ในด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของวัดและการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา (เช่น การเจริญศีล สมาธิ ปัญญา ตามที่กล่าวมาในหัวข้อ 4.2) ย่อมมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของวัดเป็นอย่างยิ่ง ปัจจัยทางสังคมนี้ก็เป็นแรงผลักดันให้เกิดการยอมรับและนำเทคโนโลยีมาใช้งานในวัด ผลของการใช้เทคโนโลยีในลักษณะนี้จะสามารถช่วยลดระยะห่างระหว่างพุทธศาสนิกชนกับวัดในประเทศไทยในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

5. การอภิปรายและสรุปผล (Discussion and Conclusion)

จากผลการศึกษาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดนั้น ส่วนที่สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการกิจหลักของวัด คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา รูปแบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้จะอยู่ในรูปแบบของสื่อสังคมเป็นหลัก เช่น เฟสบุ๊ก ยูทูบ และรูปแบบของโมบายแอปพลิเคชันที่ใช้บนโทรศัพท์มือถือในการสื่อสาร เช่น ไลน์ เป็นหลัก ส่วนการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมที่ไม่ได้เป็นการเผยแผ่ธรรมะโดยตรงแล้ว วัดจะใช้เทคโนโลยีในลักษณะของการถ่ายทอดกิจกรรมหรือการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมผ่านระบบเทคโนโลยี เช่น การถ่ายทอดสดพิธีกรรมผ่านเฟสบุ๊กของวัด การสวดมนต์ออนไลน์ เป็นต้น การใช้เทคโนโลยีในด้านสุดท้ายจะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานของวัด เช่น การจัดการด้านการเงินและบัญชี งานธุรการและเอกสาร เช่น การออกใบอนุโมทนา เป็นต้น ระดับของเทคโนโลยีที่ใช้เป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐานที่ไม่ได้มีความซับซ้อน จะเห็นได้ว่าการใช้เทคโนโลยีของวัดจะเกิดขึ้นจากการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสารและรูปแบบการนำเสนอคำสอน ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาในหัวข้อ 2. การใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด ที่เป็นกลุ่มงานวิจัยที่บ่งชี้ถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอและการสื่อสารของวัดเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Surasak Wisutjaro, 2017; Provost Sangharakpittaya Yannatharo, 2018; Methee Chetwisut, 2019; Pichet Tungto and Patrapol Jaiyen, 2020)

การนำเทคโนโลยีมาเพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของวัดจะมีอย่างจำกัด ทั้งที่เป็นส่วนที่สำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของวัดเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงง่ายและได้รับบริการอย่างสะดวก วัดที่ทำการศึกษามีการใช้ระบบฐานข้อมูลในการเก็บทะเบียนประวัติของพระภิกษุ-สามเณร และการเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูลสำหรับการดำเนินงานของสำนักงานมหาเถรสมาคม แต่ก็ไม่ได้มีการใช้สำหรับการจัดการทรัพยากรของวัด โดยเฉพาะระบบการจัดเก็บทะเบียนทรัพย์สินของวัดซึ่งมีเป็นจำนวนมากจนไม่สามารถจัดการได้ครบถ้วนสมบูรณ์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับของการให้บริการผู้ที่มาใช้บริการของวัดจะมีในรูปแบบของการออกใบอนุโมทนาบัตรเท่านั้น ไม่มีการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบที่ทำให้การเข้าถึงทรัพยากรของวัดเป็นไปได้อย่างสะดวกสำหรับประชาชน เช่น การจองศาลา การนิมนต์ การถวายฎีกา เป็นต้น ช่องทางการบริจาคเงินไม่ว่าจะเป็นการใช้คิวอาร์โค้ดหรือช่องทางออนไลน์ เป็นช่องทางที่วัดใช้และสามารถตรวจสอบความโปร่งใสย้อนหลังได้ แต่ในด้านการเงินและบัญชีก็ใช้เทคโนโลยีที่เป็นรูปแบบของโปรแกรมสำเร็จรูปที่ทำควบคู่ไปกับการใช้เอกสารที่ยังขาดความสามารถในการตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งวัดที่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรควรที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อประชาชนทั่วไปในด้านเหล่านี้ได้เพิ่มมากขึ้นเหมือนกับองค์กรไม่แสวงหากำไรอื่น ๆ (Boles, 2019; McNutt, 2018)

ในด้านการพัฒนาในอนาคตสำหรับการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานของวัด ประเด็นที่น่าสนใจที่เกิดจากการศึกษา คือ การใช้เทคโนโลยีที่มุ่งเน้นไปในการช่วยให้พุทธศาสนิกชนสามารถดำเนินชีวิตตามหลักพุทธศาสนาได้เพิ่มมากขึ้นโดยการส่งเสริมการรักษาศีลในการดำเนินชีวิต การส่งเสริมการเจริญสมาธิ และการพัฒนาปัญญาจากวิปัสสนากรรมฐานผ่านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเหล่านี้ และเป็นประเด็นที่นักวิจัยที่สนใจจะสามารถใช้เป็นหัวข้อเรื่องในการศึกษาต่อไป

การยอมรับเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดเป็นผลมาจากการยอมรับของพระผู้ปกครองว่าเทคโนโลยีจะช่วยทำให้วัดดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงวัดได้ง่ายขึ้น ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวัดจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านองค์กร คือ (1) เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เป็

พระปกครองของวัดจะต้องเป็นนักคิดและนักพัฒนา (2) วัดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ (3) งบประมาณของวัดที่มีเพียงพอโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ โดยวัดสามารถทำงานแบบบูรณาการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและองค์กรเครือข่ายในการจัดหางบประมาณที่ต้องใช้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มีเพียงพอ ส่วนปัจจัยทางสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านดิจิทัลในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดแรงผลักดันให้วัดจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานของวัดเพื่อให้คนเข้าถึงวัดได้ง่ายขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล กลุ่มของตัวแปรภายนอกอีก 2 กลุ่มที่อยู่ในตัวแบบ TAM อีก 2 กลุ่มจากการทบทวนวรรณกรรม คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประชากร ไม่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของพระผู้ปกครองในการศึกษา

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การนำเทคโนโลยีมาใช้จะมีประโยชน์ แต่บางครั้งก็อาจจะก่อให้เกิดผลเสียที่ผู้ใช้จะต้องมีความระมัดระวังเพื่อให้อยู่ในสภาวะที่เหมาะสม โดยเฉพาะในกรณีที่ใช้เป็นพระภิกษุ-สามเณร เช่น ความรวดเร็วที่เป็นประโยชน์ของเทคโนโลยี แต่ความรวดเร็วนี้เองที่อาจจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังและต้องมีการตรวจสอบทุกครั้งก่อนใช้ การเปิดให้แสดงความคิดเห็นได้อิสระและรวดเร็ว โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นเชิงลบ หรือใช้ข้อมูลที่ไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่บางครั้งอาจจะมีการบิดเบือน เกิดความคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง และทำให้เกิดความเสียหายกระทบต่อภาพลักษณ์ของวัด นอกจากนั้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่วนบุคคลของพระแต่ละรูปจนเกินขอบเขต หรือสถานภาพของพระ เช่น การติดสมาร์ตโฟน หรือติดเกม การฟังเพลง การสนทนากลิสต์ค้นหาของตนเอง จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการใช้ รวมถึงต้องมีความตระหนักรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่นำมาใช้ เลือกใช้ให้เป็น และเหมาะสม (Pinit Labthananon and Tanpan Senapan Buamai, 2014) เนื่องจากวัดมีหน้าที่ในการเผยแผ่และทะนุบำรุงศาสนา การนำเทคโนโลยีมาใช้จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เข้ามารองรับหรือสนับสนุนเท่านั้น

References

- Anwar, M., Zaman Khan, S., & Ali Shah, S. (2020). A Study of the Relationship between Innovation and Performance Among NPOs in Pakistan. *Journal of Social Service Research*, 46, 26-40.
- Boles, B. (2019). Technology's Role in the Nonprofit Sector: Increasing Organizational Effectiveness and Efficiency through Technology Innovations. *Columbia Social Work Review*, 11(1), 69-79.
- Darin Jakrapan Intraudom. (2012). *Propagation of Bhuddism of Thai Monks through New Media: The Case of Dhamma Today's Website*. Master's Thesis. Graduate School, Chiangmai University.
- Davis, F.D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-342.
- Fishbein, M. and Ajzen, I. (1975). *Beliefs, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*, Reading, MA: Addison Wesley.
- Laported, S., Kelly, D., and Agbabiaka, T., Can Technology Transform the Nonprofit Sector?, *Yale Insights*, insights.som.yale.edu, Accessed in October 2018.
- Lee, Younghwa; Kozar, Kenneth A.; and Larsen, Kai R.T. (2003). "The Technology Acceptance Model: Past, Present, and Future", *Communications of the Association for Information Systems: Vol. 12*, Article 50.
- Lu, J., Yu, C., Liu, C. and Yao, J.E. (2003). "Technology Acceptance Model for Wireless Internet", *Internet Research*, Vol. 13 No. 3, pp. 206-222.
- McNutt, John & Guo, Chao & Goldkind, Lauri & An, Seongho. (2018). Technology in Nonprofit Organizations and Voluntary Action. 10.1163/9789004378124.
- Methee Chetwisut. (2019). Online Social Media and Bhuddism Propagation, *Journal of Bhuddist Studies*, 10(2), 521-531.
- Pantita Srinitiworawong. (2019). Factors Affecting Technology Transfer Successfulness: A Case Study of Electronic Government Procurement (e-GP) in Thailand, Master's Thesis. College of Innovation, Thammasat University.
- Pichet Tungto and Patrapol Jaiyen. (2020). Information Technology and Strategy for Bhuddism Propagation in the Online Era, *Journal of Interdisciplinary Innovation Review*, 3(1), 62-75.
- Pinit Labthananon and Tanpan Senapan Buamai. (2014). *Appropriate Bhuddist Monk Behavior for Internet Usage*. Social Institute Research, Chulalongkorn University, Bangkok.
- Population and Housing Census. (2014). National Statistical Office, Thailand, <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/04.aspx>, Accessed in December 2024.
- Provost Sangharakpittaya Yannatharo. (2018). *A Study of Bhuddism Propagation in Thailand Digital Age*. Master's Thesis. Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

- Raman, A. (2016). How Do Social Media, Mobility, Analytics and Cloud Computing Impact Nonprofit Organizations? A Pluralistic Study of Information and Communication Technologies in Indian Context. *Information Technology for Development*, 22(3), 400-421.
- Salido-Andres, N., Rey-Garcia, M., Álvarez-Gonzalez, L.I. & Vazquez-Casielles, R. (2019): Determinants of Success of Donation-Based Crowdfunding through Digital Platforms: The Influence of Offline Factors, CIRIEC-España, *Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 95, 119-141, DOI: 10.7203/CIRIEC-E.95.13001
- Seidman, I. (2019). Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences, 5th edition. Teachers College Press, New York.
- Sid Suntrayuth. (2015). A Study of Non-Profit Organization Management: The Link between Information Technology and Communication and Financial Survival of Organizations, *NIDA Economic Review*, 9(2), 54-86.
- Somkiat Petchmak and Nujaree Boonket. (2017). The Use of Information Technology and Communications for Monk Community in Surin Province, *Kasalongkham Research Journal*, 11(3), 357-368.
- Surasak Wisutjaro. (2017). Monastery Administration for Bhuddism Stability, Doctoral Dissertation, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Yupaporn Aunkurawanich. (2007). *Dhammakaya Temple and the Use of Modern Media for Dhamma Teaching*. Bachelor's Thesis, College of Religious Studies, Mahidol University.
- Yingsak Nitisingha. (2018). The Need of Thai Monk for ICT in the Modern Age, Retrieved October 2, 2018, from <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/100-ict>
- United Nations e-Government Survey, July 2018.